

Politika: 37. Amerika zřejmě směřuje k náboženské občanské válce

Politika

Amerika zřejmě směřuje k náboženské občanské válce

Protestující z 6. ledna drží obří obraz bílého Ježíše v čepici "Ať je Amerika zase velická": Tyler Merbler/Flickr (CC BY 2.0)

Do Ameriky se blíží občanská válka. Alespoň takový názor vyjádřilo v posledních letech značné množství Američanů v průzkumech veřejného mínění. Podle průzkumu agentury *Economist/YouGov* z roku 2022 si 43 % respondentů myslí, že v příštím desetiletí pravděpodobně vypukne občanská válka.

Méně Američanů se domnívalo, že k občanské válce do deseti let nedojde, než těch, kteří věřili, že k ní dojde. Průzkum potvrdil výsledky celonárodního průzkumu *Johna Zogbyho* z roku 2021, podle kterého se většina Američanů (46 %) domnívá, že občanská válka v budoucnu pravděpodobně nastane.

Je lákavé - a potěšující - odmítnout takové názory jako přitažené za vlasy. Spojené státy koneckonců zůstávají nejbohatší, technologicky nejvyspělejší a vojensky nejmocnější zemí světa. Dominují v oblasti lékařského výzkumu, umělé inteligence a robotiky, letectví a kosmonautiky, vysokého školství a zábavy. Taková země by jistě byla imunní vůči hrozbě občanské války, nebo ne?

Nová americká občanská válka však již není nemyslitelná. Politoložka Barbara Walterová identifikovala dva konkrétní faktory, které předpovídají pravděpodobnost výskytu občanské války. Je znepokojivé, že obě proměnné jsou v dnešních Spojených státech přítomny a rychle posouvají zemi na pokraj nebezpečí.

Prvním z nich je "*anokracie*", což je politologický termín pro země, v nichž se mísí demokratické a autokratické rysy. Tyto země nejsou ani demokracií, ani autokracií, ale leží někde uprostřed. Anokracie jsou náchylné ke konfliktům, protože postrádají silné instituce a politické kanály, kterými se mohou občané v silných demokraciích řídit; zároveň buď nedisponují, nebo se rozhodly nepoužívat autoritářské nástroje represe, které by a priori potlačovaly násilí.

A podle *Polity Project* jsou dnes Spojené státy anokracií. V roce 2020 projekt *Polity*, který se zaměřuje na procedurální demokracii¹, poprvé ve své historii snížil skóre USA pod "*práh demokracie*". Dramatický pokles skóre americké demokracie se časově shodoval se systematickým útokem Trumpovy administrativy na demokratické normy a instituce a s povstáním v Kapitolu v roce 2021. Spojené státy již nejsou podle *Polity* nejstarší kontinuální demokracií na světě.

Politologický výzkum ukázal, že anokracie nejčastěji zažívají občanskou válku v prvních letech svého trvání a že při přechodu do anokracie z demokracie (na rozdíl od přechodu do anokracie z autokracie) jsou státy vystaveny vyššímu riziku občanské války. Dnešní Spojené státy tomuto popisu dokonale odpovídají. Analýza *Polity* skutečně Ameriku řadí mezi země s "vysokým rizikem hrozící politické nestability".

Již tato skutečnost je důvodem k vážnému znepokojení. Ale je to ještě horší.

Druhý faktor, který Dr. Walterová identifikovala, zahrnuje kalcifikaci politiky identity mezi těmi, kteří byli kdysi politicky dominantní, ale nyní se nacházejí v úpadku.

Občané, kteří se takto organizují do frakce založené na identitě, byli v minulosti varovným signálem, že se může blížit rozsáhlé politické násilí. Lidé mohou přistoupit na kompromis, pokud je sporný problém ekonomické nebo územní povahy. Půdu lze rozdělit, peníze lze přerozdělit. Jak se ale dělá kompromis v zásadní otázce identity?

Ačkoli je v Americe nespočet identitárních štěpení, pravděpodobně nejdůležitější štěpení se týká rasy a náboženství, což je štěpení vytvořené převážně (většinou bílými) konzervativními křesťany, kteří se obávají, že se země vzdává svých křesťanských základů. Studoval jsem případy masového náboženského násilí po celém světě, a to v tak rozdílných oblastech, jako je Egypt, Indie, Myanmar,

Pákistán a Srí Lanka. Na první pohled se může zdát, že Spojené státy mají s těmito rozvojovými zeměmi jen málo společného. Přesto jsem našel znepokojivé podobnosti.

Ve všech těchto zemích pramenilo rozšířené přijetí militantnějšího přístupu především z obav, že historicky a kulturně dominantní náboženské skupině hrozí ztráta výsadního postavení. V důsledku toho se tyto náboženské komunity začaly považovat za oběti vníkaní menšinových nebo nepůvodních náboženských tradic. Příslušníci náboženských většin stále častěji považovali násilí za přijatelný způsob, jak odrazit hrozbu, kterou představovala náboženská heterogenita.

Ačkoli se běžně věří, že náboženské násilí je *“zbraní slabých”*, kterou podněcují křivdy menšin, častěji se jedná o *“zbraň silných”*, která je namířena proti marginalizovaným a utlačovaným menšinovým komunitám. Dr. Walterová shledává totéž při studiu příčin občanských válek.

Stejnou dynamiku vidíme i v dnešních Spojených státech, kde největší hrozbu představuje ideologie obecně známá jako *“křesťanský nacionalismus”*. Zatímco identita byla samozřejmě vždy ústředním bodem americké politiky – zejména na pravici –, dnes je jiný nejen prudký úbytek bílé křesťanské většiny, ale i rozšířené přesvědčení těch, kteří zůstali, že jsou pronásledováni a že celý jejich způsob života je ohrožen imigračními silami a sociálním progresivismem. Zatímco tito křesťanští nacionalisté obviňují menšiny z neduhů země, mění se sociální krajina vede k otevřeným výzvám k násilí – útok na komplex Kapitoly 6. ledna je jen nejznámějším příkladem.

Podle průzkumu provedeného na začátku letošního roku mezi více než 6000 Američany je u stoupenců křesťanského nacionalismu téměř sedmkrát vyšší pravděpodobnost, že budou podporovat politické násilí, než u jeho odpůrců. Čtyřicet procent z nich souhlasilo s výrokem *“Vzhledem k tomu, že se věci dostaly tak daleko, možná se skuteční američtí vlastenci budou muset uchýlit k násilí, aby zachránili naši zemi”*.

Také významní křesťanští nacionalističtí vůdci, jako například Mike Huckabee, Rick Joyner a Greg Locke, varovali před masovým násilím nebo k němu vyzývali v případě, že křesťanští nacionalisté nedosáhnou svého. Křesťanští nacionalisté se již nemohou spoléhat na volby, které by udržely jejich společenskou a politickou nadvládu, a proto převážná část z nich vidí v násilí svou poslední naději.

Tyto hlasy jsou podporovány rétorikou krajně pravicových politiků. Zástupkyně Marjorie Taylorová Greeneová z Georgie otevřeně vyzvala k *“národnímu rozvodu”*, což je výraz záměrně zvolený tak, aby vyvolal představu americké občanské války. Bývalý prezident Donald Trump použil apokalyptický jazyk *“poslední bitvy”* během svého projevu na letošní konferenci CPAC jako prostředek k zarámování prezidentských voleb v roce 2024.

Když k tomu všemu připočteme vřavu, kterou Amerika zažila v uplynulém desetiletí – bezprecedentní globální pandemii, krizi na hranicích, nárůst otevřeného a často násilného rasismu, povstání, epidemii opiátů, několikanásobné impeachmenty prezidenta, zrušení rozsudku Roe v. Wade, rostoucí dopady klimatických změn – a skutečnost, že Spojené státy jsou zemí zaplavenou zbraněmi –, cesta k občanské válce se stává děsivě jasnou.

Pokud Amerika vstoupí do delšího období občanského konfliktu, nebude to vypadat stejně jako její první občanská válka, válka vedená mezi státy. Místo toho je mnohem pravděpodobnější, že tato válka bude vedena uvnitř států a bude se podobat povstání, tedy typu decentralizované ozbrojené vzpoury vedené mnoha skupinami, které vedou partyzánskou válku.

Bude také neuvěřitelně krvavá. Bojovníci v náboženských občanských válkách se považují za bojující ve jméno země i Boha, a proto je pravděpodobnější, že budou bojovat na život a na smrt a vyhnou se kompromisům.

Z tohoto důvodu bylo zjištěno, že náboženské občanské války jsou mnohem smrtelnější a trvají mnohem déle než nenáboženské občanské války. Zdánlivě nesourodé incidenty – povstání v Kapitolu, plán unést michiganskou guvernérku Gretchen Whitmerovou a soudit ji za velezradu, brutální zmlácení Paula Pelosiho – lze skutečně považovat nikoli za předejru k občanské válce, ale za součást její úvodní salvy.

Nilay Saiya

[Religion Dispatches](#)

Poznámka:

¹ *The Polity Project* (Politický projekt) byl kritizován za to, že nebere v úvahu situace, jako je zbavení občanských práv Palestinců v Izraeli nebo závazek zemí dodržovat občanské svobody, a místo toho se zaměřuje na opatření procedurální demokracie, jako jsou omezení výkonné moci. Jiné organizace pro sledování demokracie, jako je *Freedom House*, které zohledňují občanské svobody, však v posledních několika letech podobně snížily hodnocení americké demokracie.

Nilay Saiya

Nilay Saiya je odborným asistentem veřejné politiky a globálních záležitostí na *Technologické univerzitě Nanyang* v Singapuru. Jeho výzkum se týká vlivu náboženství na globální politiku. Je autorem knihy *Weapon of Peace: How Religious Liberty Combats Terrorism* (2018). Získal titul Ph.D. z *University of Notre Dame*.

-tep-

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté – Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté – Síť víry](#)